

Un nou model de solidaritat

Toni Baldi

Actualment es podria dir que, entre la gent dels països rics, hi ha un grau relativament alt de conscienciació sobre la pobresa existent als països subdesenvolupats. Els mitjans de comunicació ens passen sovint imatges que ens mostren situacions de misèria arreu del món. Moltes persones reaccionen davant d'aquestes imatges i demostren la seva solidaritat col·laborant econòmicament amb les campanyes que organitzen les ONGs locals o altres col·lectius. A Sant Cugat tenim un bon exemple d'aquesta solidaritat. El nostre és un dels pocs municipis que donen el 0,7% del pressupost per a projectes de cooperació. A més, cada cop que es demana col·laboració a la població santcugatena per alguna causa relacionada amb els països del tercer món, es reben quantitats importants d'ajut. Recordem la Jornada per Zaire o la Caravana pel Sàhara Occidental, on es van recollir quantitats que voltaven el milió de pessetes, o la col·lecta que fa Mans Unides a les misses del Monestir cada Febrer on es recullen quasi dos milions de pessetes. Donada l'abundància en què es viu al nostre país, aquestes quantitats encara podrien ser superiors.

Tanmateix caldria analitzar la capacitat que en aquests moments tenen les ONGs i les institucions públiques per gestionar tal quantitat de diners i transformar-los en projectes útils per al desenvolupament dels països pobres. Cal tenir en compte que un ajut mal invertit pot provocar efectes contraproductius en les poblacions receptors, com l'enfonsament de l'economia local, la dependència tecnològica o l'agreujament dels problemes d'identitat cultural i de desestructuració social.

A més, sovint ens assabentem pels mitjans de comunicació –“oficials” o alternatius– de casos de corrupció en què l'ajut no arriba als destinataris, o del repartiment interessat de l'ajut –vots a canvi d'ajut–. Amb tot això no vull desvirtuar la cooperació internacional, ni tampoc promoure una contenció de la solidaritat en forma d'aportacions econòmiques o materials, ja que sovint aquestes aportacions ajuden a salvar milers de vides. El que sí vull deixar clar és que aquest model de solidaritat no ha estat suficient per solucionar els problemes dels països subdesenvolupats.

Durant les darreres dècades s'ha anat augmentant cada any les ajudes al desenvolupament i, lluny de reduir-se, les desigualtats entre països rics i pobres han anat augmentant. En aquest aspecte, les dades parlen per si soles. Segons l'Informe Mundial sobre Desenvolupament Humà 1998 del Programa de Nacions Unides pel Desenvolupament, l'any 1960 el 20% de la població més rica del món tenia una renda 30 vegades més gran que el 20% més pobre. L'any 1995 aquesta relació era de 82 vegades. Aquesta dada relativa es tradueix en una esfereïdora dada absoluta: cada any moren 30 milions de persones de fam i 800 milions pateixen subalimentació crònica.

Com deia al principi d'aquesta comunicació, es podria dir que, en general, la gent és conscient d'aquestes desigualtats. Del que no hi ha tanta consciència, però, és de les seves causes. Encara menys de la part de responsabilitat que tenim cadascú en aquest sistema injust del qual formem part com a ciutadans i consumidors dels països rics que som. Tendim a buscar les causes del problema en la corrupció de certs governs, la falta d'ètica d'algunes multinacionals, la injustícia dels sistemes econòmics i financers o la imposició imperialista d'algun país. Probablement no ens equivoquem gaire, però no som conscients que, a través dels nostres vots i del nostre consum, podem estar recolzant aquests poders polítics i econòmics als que donem la culpa de tot plegat.

En els darrers anys, entre les principals ONGs, s'ha començat a treballar en aquest sentit amb un nou model de solidaritat que ens implica de manera activa en la transformació de l'actual sistema econòmic. És un tipus de solidaritat que ens demana un esforç més gran. Ja no ni ha prou amb donar una part del que ens sobra als més pobres, sinó que a més, es requereix que ens informem sobre les conseqüències socials i medioambientals de les nostres activitats i que, com a resultat, modifiquem alguns dels nostres hàbits de consum. Temes com el comerç just, el consum responsable, el boicot a empreses o els fons d'inversió ètics, es veuen cada cop més com a eines útils que ens permetran modificar aquest sistema insolidari amb una gran part de la població mundial i amb les nostres generacions futures.

Ara per ara, el més important és disposar de la informació necessària per tal que cada persona pugui actuar com a consumidor responsable. La recopilació d'aquesta informació no és una feina fàcil. Cal anar empresa per empresa, producte per producte, investigant les condicions laborals dels treballadors i els efectes sobre la salut i el mediambient dels materials que intervenen en la producció.

Com ja he dit abans, la gent de Sant Cugat ha donat mostres de solidaritat en repetides ocasions. Per altra banda, ens trobem en un dels pobles on el consumisme irresponsable es dona al més alt nivell. Si realment ens sentim un poble solidari, caldrà que comencem a adoptar un estil de vida més coherent amb aquest sentiment.

Fonts d'informació per a un consum responsable

Llibres

"Rebelión en la tienda". Centro Nuovo Modello di Sviluppo-Centre de Recerca i Informació al Consum). Ed. Icaria

"Café amargo". Setem. Ed. Icaria

"Guia per al consum responsable de joguines". Centre de Recerca i Informació al Consum-Xarxa de Consum Solidari. Ed. Icaria

Revistes

Butlletí de la Xarxa de Consum Solidari

The Ethical Consumer

Pàgines web

Corporate Watch: www.corpwatch.org/home

Clean Clothes Campaign: www.cleanclothes.org

Multinational Monitor: www.essential.org/monitor

Xarxa de Consum Solidari: www.pangea.org/xarxaconsum
